

промислова спеціалізація яких спрямована на виробництво харчових продуктів, напоїв і тютюнових виробів, на текстильне виробництво, виробництво паперу та поліграфічну діяльність, виробництво машин і устаткування.

Отже, проведена сегментація областей України дозволяє враховувати їх специфіку розвитку, нерівномірність фінансово-економічного потенціалу та виробничих потужностей, що істотно впливає на функціонування промислових підприємств та їх спроможності в реалізації інноваційно-активних проєктів. Справедливо зазначити, що характеристики кластерів можуть стати підґрунтям для прийняття виважених управлінських рішень суб'єктами господарювання, а також започаткування дослідницьких та інноваційних програм у розвитку реального сектору економіки з урахуванням існуючих регіональних особливостей.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Старостіна, А.О. Промисловий маркетинг: Теорія, світовий досвід, українська практика : [підручник] / [А.О. Старостіна, А.О. Длігач, В.А. Кравченко] ; за ред. А.О. Старостіної. – К. : Знання, 2005. – 764 с.
2. Фатхутдинов Р.А. Стратегический маркетинг / Р.А. Фатхутдинов. – М., 2000. – 640 с.
3. Кіндрацька Г.І. Стратегічний менеджмент / Г.І. Кіндрацька ; 2-ге вид., переробл. і доп. – К. : Знання, 2010. – 406 с.
4. Сладкевич В.П. Стратегічний менеджмент організації : [підручник для студ. вищ. навч. закл.] / В.П. Сладкевич. – К. : Персонал, 2008. – 496 с.
5. Шубин А.А. Инструменты сценарной сегментации рынка продуктов быстрого приготовления / А.А. Шубин, Т.Л. Митяева // Економічний часопис XXI. – 2013. – № 11–12(1). – С. 82–86.
6. Smith W. Product Differentiation and Market Segmentation as Alternative Marketing Strategies / W. Smith // Marketing Management. – Winter 1995. – P. 63–65.
7. Greenberg M. Benefits Segmentation: A User's Guide / M. Greenberg, S. McDonald Schwartz, S. Needs // Journal of Consumer Marketing. – Summer 1989. – P. 29–36.
8. Храименов М.М. Использование продукционных моделей для анализа сценариев развития рыночной ситуации / М.М. Храименов // Информационные технологии, энергетика и экономика : сб. тр. VII Межрег. науч.-техн. конф. студентов и аспирантов : в 3-х т. Т. 3. – Смоленск : СФМЭИ, 2010. – С. 161–163.
9. Дадакова Е.В. Использование кластерного метода в сегментном анализе рынка / Е.В. Дадакова, Л.С. Драганчук // Маркетинг в России и за рубежом. – 2005. – № 4. – С. 16–24.
10. Зозульов О.В. Методика інтегральної оцінки сегментів ринку / О.В. Зозульов // Маркетинг в Україні. – 2001. – № 3(9). – С. 38–41.
11. Воронина Д.Е. Сегментация рынка промышленной продукции и технологических услуг в задачах регионального субконтрактинга на базе официальной статистики / Д.Е. Воронина и др. ; Центр стратегического анализа общественных процессов. – СПб. : Центр стратегического анализа общественных процессов, 2007. – 350 с.
12. Дибб С. Практическое руководство по сегментированию рынка: цели, анализ, стратегии / С. Дибб, Л. Симкин ; пер. с англ. С. Жильцов. СПб. : Питер, 2002. – 390 с.

УДК 622.323:658.439+338.2; 339.97

Перевозова І.В.

*доктор економічних наук, доцент,
професор кафедри обліку й аудиту*

Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу

РЕНТАБЕЛЬНІСТЬ ГАЗОПОСТАЧАЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА: ФАКТОРИ ВПЛИВУ

У статті за результатами проведення аналізу рентабельності типового газопостачального підприємства на основі формування мультиплікативно-адитивної моделі визначено балансові фактори, що здійснюють найбільший вплив на цей показник. Визначено, що найбільший позитивний вплив на рентабельність підприємства здійснює співвідношення необоротних і власних коштів, зменшує рентабельність діяльності фактор завантаженості власного капіталу, що пов'язано зі зменшенням його складових, тому підприємству важливо оптимізувати структуру власного капіталу в напрямі збільшення додаткового капіталу.

Ключові слова: аналіз, газопостачальне підприємство, ефективність, рентабельність, фактор.

Перевозова И.В. РЕНТАБЕЛЬНОСТЬ ГАЗОСНАБЖАЮЩИХ ПРЕДПРИЯТИЙ: ФАКТОРЫ ВЛИЯНИЯ

В статье по результатам проведения анализа рентабельности типичного газоснабжающего предприятия на основе формирования мультипликативно-аддитивной модели определены балансовые факторы, которые имеют наибольшее влияние на этот показатель. Определено, что наибольшее положительное влияние на рентабельность предприятия осуществляет соотношение внеоборотных и собственных средств, уменьшает рентабельность деятельности фактор загрузки собственного капитала, что связано с уменьшением его составляющих, поэтому предприятию важно оптимизировать структуру собственного капитала в направлении увеличения дополнительного капитала.

Ключевые слова: анализ, газоснабжающее предприятие, эффективность, рентабельность, фактор.

Perevozova I.V. THE PROFITABILITY OF THE GAS SUPPLY ENTERPRISE: FACTORS OF INFLUENCE

The article about the results of cost-benefit analysis of a typical gas supply enterprises on the basis of the formation of multiplicative-additive model to determine the carrying factors that have the greatest impact on this indicator. It was determined that the greatest positive impact on the profitability of the enterprise carries out the ratio of non-current assets and equity, reduces the profitability of the load factor of its own capital, which is associated with a reduction of its components, so it is important to optimize the structure of the company's equity in the direction of increase of the additional equity.

Keywords: analysis, gas supply enterprises, efficiency, profitability, factor.

Постановка проблеми. В умовах нестабільності внутрішньої і зовнішньої політики динаміка промислового виробництва в галузевому розрізі була та залишається неоднорідною. Прикладом є газопостачальні підприємства, які забезпечують на договірних засадах споживачів газом. Незважаючи на високий попит та швидке становлення світового ринку зріженого природного газу, українські газопостачальні підприємства переживають не найкращі часи.

Окрім того, варто звернути увагу, що за результатами 2013 р. рентабельності використання активів підприємств з державною часткою власності як такої не було (розрахункова від'ємна величина складає – 3%, що свідчить про низьку віддачу наявного фінансово-майнового потенціалу підприємства у співставленні з рівнем отриманих при його використанні

доходів). Для порівняння, середня рентабельність активів у приватному секторі складає 7-10%. Застосовуючи такі показники рентабельності приватного сектору до 100 найбільших державних підприємств можна дійти висновку про можливість зростання щорічного прибутку державних підприємств до рівня 50-70 млрд грн [1]. Такі критичні дані вказують на необхідність і важливість дослідження проблематики нарощування рентабельності та прибутковості діяльності підприємств державного сектору економіки, а особливо коли вони є стратегічними об'єктами, від ефективності діяльності яких залежить життєздатність країни загалом та кожної людини, зокрема такими як газопостачальні. Зауважу, що монополія в газовій галузі, характерна на сьогоднішній день для обласних газопостачальних підприємств

Таблиця 1

**Вихідні дані діяльності типового газопостачального підприємства
для здійснення факторного аналізу, тис. грн**

Показник	2013	2014	Відхилення
Чистий прибуток	49833	112288	62455
Власний капітал в т. ч.	273112	241959	-31153
- зареєстрований капітал	3787	3787	0
- додатковий капітал	178915	18590	-160325
- нерозподілений прибуток	90410	52272	-38138
Обсяг реалізації	898933	895292	-3641
Вартість активів, у т.ч.	554744	583890	29146
вартість оборотних активів	148596	160166	11570
- запаси	9704	8413	-1291
- дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	88484	91064	2580
- дебіторська заборгованість за розрахунками	20972	18290	-2682
- гроші та їх еквіваленти	29369	42193	12824
- інші оборотні активи	67	206	139
Вартість необоротних активів, у т. ч.	406148	423724	17576
- нематеріальні активи	104	345	241
- незавершені капітальні інвестиції	7734	6332	-1402
- основні засоби	332501	333893	1392
- інші фінансові інвестиції	49388	54761	5373
- довгострокова дебіторська заборгованість	1609	1609	0
- відстрочені податкові активи	14812	26784	11972
Коефіцієнт рентабельності діяльності	0,06	0,13	0,07
Коефіцієнт рентабельності активів	0,09	0,19	0,10
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,54	0,66	0,12
Коефіцієнт співвідношення необоротних і власних коштів	1,49	1,75	0,26
Коефіцієнт завантаженості власного капіталу	0,30	0,27	-0,03
Коефіцієнт завантаженості зареєстрованого капіталу	0,0042	0,0042	0,0000
Коефіцієнт завантаженості додаткового капіталу	0,1990	0,0208	-0,1783
Коефіцієнт завантаженості нерозподіленого прибутку	0,1006	0,0584	-0,0422
Коефіцієнт маневреності власного капіталу за запасами	0,0355	0,0348	-0,0008
Коефіцієнт маневреності власного капіталу за дебіторською заборгованістю за продукцію, товари, роботи, послуги	0,3240	0,3764	0,0524
Коефіцієнт маневреності власного капіталу за дебіторською заборгованістю за розрахунками	0,0768	0,0756	-0,0012
Коефіцієнт маневреності власного капіталу за грошовими коштами та їх еквівалентами	0,1075	0,1744	0,0668
Коефіцієнт маневреності власного капіталу за іншими оборотними активами	0,0002	0,0009	0,0006
Коефіцієнт співвідношення нематеріальних активів і власних коштів	0,0004	0,0014	0,0010
Коефіцієнт співвідношення незавершених капітальних інвестицій і власних коштів	0,0283	0,0262	-0,0021
Коефіцієнт співвідношення основних засобів і власних коштів	1,2175	1,3800	0,1625
Коефіцієнт співвідношення інших фінансових інвестицій і власних коштів	0,1808	0,2263	0,0455
Коефіцієнт співвідношення довгострокової дебіторської заборгованості і власних коштів	0,0059	0,0066	0,0008

України (більше 75% всіх є приватизованими) є шкідливою і несе загрозу національній безпеці України. Втрата контролю над державним майном у таких масштабах значно знижує доходи держави від найприбутковішого сектора національної економіки, провокує подальше масштабне відчуження державного майна [9]. Натомість залишається четвертина державних підприємств, на підвищення ефективності діяльності яких звернуто увагу в даній статті: «ефективне й раціональне ведення гігантського газового господарства країни, уникнення непродуктивних втрат, що, безперечно, впливають на зростання вартості послуг як для населення, так і для економіки» [9], залежить від ретельного аналізу реальної ситуації кожного підприємства галузі.

Аналіз останніх публікацій. Значний внесок у вивчення проблематики зростання прибутковості та рентабельності, підвищення ефективності діяльності підприємств нафтогазової галузі зробили Л.Т. Гораль, О.Г. Дзьоба, М.О. Данилюк, І.М. Метоп, А.С. Полянська, І.К. Чукаєва, М.Г. Чумаченко та інші. Проте незважаючи на велику кількість розробок і значні досягнення в теорії та практиці зростання прибутковості та рентабельності, варто зазначити, що проблеми визначення рушійних сил, що впливають на рентабельності діяльності та пошук резервів збільшення прибутку виробничих підприємств газового сектора саме у сучасних умовах вивчені недостатньо.

Постановка завдання. Визначити і дослідити балансові фактори, що впливають на рентабельність газопостачального підприємства, розробити рекомендації щодо її підвищення.

Виклад основного матеріалу. Для дослідження було обрано показники діяльності типового газопостачального підприємства. Як показник оцінки ефективності діяльності підприємства рентабельність діяльності є індикатором якості управління усім потенціалом підприємства, здатності генерувати прибуток для формування необхідної суми власного капіталу, що є основою раціонального фінансування діяльності підприємства.

У таблиці 1 зведені вихідні дані для здійснення факторного аналізу рентабельності.

Коефіцієнт рентабельності діяльності підприємства за поширеною до використання формулою розраховується як відношення чистого прибутку підприємства до чистої виручки від реалізації продукції (робіт, послуг). Збільшення цього показника свідчить про зростання ефективності господарської діяльності підприємства, а зменшення навпаки. Формула для розрахунку:

$$K_{po} = \frac{ЧП}{ЧВ}, \quad (1)$$

де ЧП – чистий прибуток, тис. грн;

ЧВ – чиста виручка від реалізації продукції (робіт, послуг), тис. грн.

Для включення в модель більшої кількості факторів зробимо декілька нескладних математичних перетворень:

$$K_{po} = \frac{ЧП}{ЧВ} = \frac{ЧП}{А} \times \frac{А}{ВК} \times \frac{ВК}{ЧВ}, \quad (2)$$

де А – вартість активів, тис. грн;

ВК – власний капітал, тис. грн.

Отже, після таких операцій факторна модель перетвориться на інтегровану мультиплікативно-адитивну, яка складається з чотирьох комплексних коефіцієнтів, які характеризують ефективність діяльності підприємства, ефективність використання капіталу, фінансову стійкість:

$$K_{po} = \frac{ЧП}{А} \times \frac{А}{ВК} \times \frac{ВК}{ЧВ} = \frac{ЧП}{А} \times \left(\frac{ОА}{ВК} + \frac{НА}{ВК} \right) \times \frac{ВК}{ЧВ} \times = \\ = K_{pa} \times (K_{мвк} + K_{на}) \times K_{звк}. \quad (3)$$

Дана модель включає чотири комплексні фактори:

1. Коефіцієнт рентабельності активів

$$K_{pa} = \frac{ЧП}{А}. \quad (4)$$

2. Коефіцієнт маневреності власного капіталу

$$K_{мвк} = \frac{ОА}{ВК}, \quad (5)$$

де ОА – оборотні активи, тис. грн.

На коефіцієнт маневреності власного капіталу впливають такі складові оборотних активів:

1. Запаси (З).

2. Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги (ДЗ_p).

3. Дебіторська заборгованість за розрахунками (ДЗ_{розр.}).

4. Грошові кошти та еквіваленти (ГК).

5. Інші оборотні активи (ІОА).

Склад і структура оборотних активів підприємства при розрахунку коефіцієнтів маневреності власного капіталу в значній мірі впливає на якість та ефективність розміщення власних коштів, вкладених в оборотні активи. Чітких рекомендацій у значенні цього коефіцієнта немає, але вважається, що його значення повинно бути не менше 0,2, що дозволить забезпечити достатню гнучкість у використанні власного капіталу [7]. Цей коефіцієнт показує, яка частина власного капіталу використовується для фінансування поточної діяльності, тобто яку частину вкладено в оборотні кошти, а яку – капіталізовано. Значення цього показника може змінюватися залежно від структури капіталу і галузевої належності підприємства (норматив – 0,4 ... 0,6) [6].

3. Коефіцієнт співвідношення необоротних і власних коштів

$$K_{на} = \frac{НА}{ВК}, \quad (6)$$

де НА – необоротні активи, тис. грн.

Зміна даного показника відбувається за рахунок зміни складових розділу необоротні активи балансу, а саме:

- нематеріальних активів (НА)
- незавершених капітальних інвестицій (НКИ)
- основних засобів (ОЗ)
- інших фінансових інвестицій (ІФІ)
- довгострокової дебіторської заборгованості (ДДЗ)
- відстрочених податкових активів (ВПА).

Коефіцієнт співвідношення необоротних і власних коштів характеризує рівень забезпечення необоротних активів власними коштами. Приблизне значення цього показника – 0,5 ... 0,8. Якщо показник має значення менше за 0,5, то це свідчить про те, що підприємство має власний капітал в основному для формування оборотних коштів, що, як правило, розцінюють негативно. За значення цього показника більшого за 0,8 роблять висновки про залучення довгострокових позик і кредитів для формування частини необоротних активів, що є цілком виправданим для будь-якого підприємства [7].

4. Коефіцієнт завантаженості власного капіталу

$$K_{на} = \frac{ВК}{ЧВ}. \quad (7)$$

На рівень завантаженості власного капіталу, через його склад і структуру впливають такі фактори як:

1. Коефіцієнт завантаженості зареєстрованого капіталу

$$K_{зк} = \frac{ЗК}{ЧВ}, \quad (8)$$

де ЗК – зареєстрований капітал, тис. грн;
ЧВ – чиста виручка, тис. грн.

2. Коефіцієнт завантаженості додаткового капіталу

$$K_{дк} = \frac{ДК}{ЧВ}, \quad (9)$$

де ДК – додатковий капітал, тис. грн.

3. Коефіцієнт завантаженості нерозподіленого прибутку

$$K_{нп} = \frac{НП}{ЧВ}, \quad (10)$$

де НП – нерозподілений прибуток, тис. грн.

За даними коефіцієнтами розраховуємо рівень впливу на рентабельність підприємства факторів першого порядку. Отже, ми отримано комбіновану багатофакторну модель коефіцієнта рентабельності діяльності:

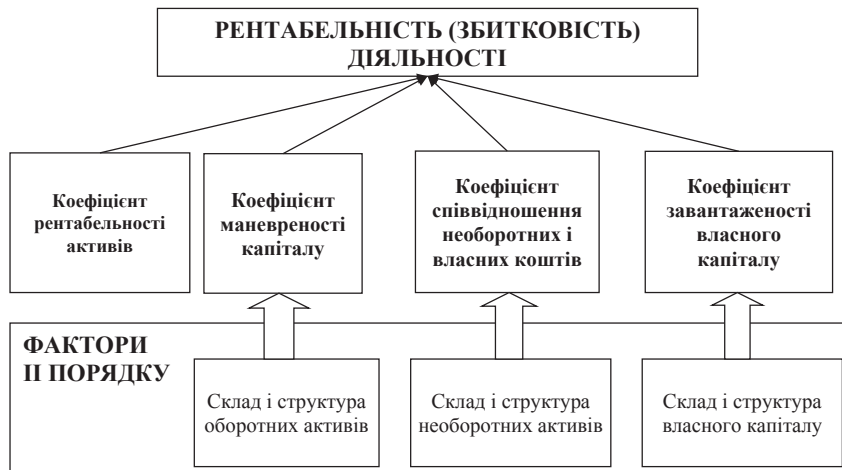

Рис. 1. Алгоритм розрахунку факторного впливу на результуючий показник

$$K_{рд} = K_{ра} \times \left[\left(\frac{З + ДЗ_p + ДЗ_{розр.} + Г + IOA}{ВК} \right) + \left(\frac{НА + НКІ + ОЗ + ІФІ + ДДЗ + ВПА}{ВК} \right) \right] \times \left[\frac{ЗК + ДК + НП}{ЧВ} \right], \quad (11)$$

Для розрахунку впливу даних факторів на рентабельність діяльності підприємства використаємо метод часткової участі факторів. Ступінь впливу даних факторів розраховуємо за формулами:

$$\Delta y_a = \frac{\Delta y_{заг}}{\Delta a + \Delta b + \Delta c + \dots + \Delta n} * \Delta a; \quad (12)$$

$$\Delta y_b = \frac{\Delta y_{заг}}{\Delta a + \Delta b + \Delta c + \dots + \Delta n} * \Delta b; \quad (13)$$

$$\Delta y_c = \frac{\Delta y_{заг}}{\Delta a + \Delta b + \Delta c + \dots + \Delta n} * \Delta c; \quad (14)$$

$$\Delta y_n = \frac{\Delta y_{заг}}{\Delta a + \Delta b + \Delta c + \dots + \Delta n} * \Delta n; \quad (15)$$

де $\Delta y_a, \Delta y_b, \Delta y_c, \dots, \Delta y_n$ – приріст результативного показника за рахунок впливу відповідно фактора $a, b, c, \dots, n$.

У таблиці 2 зведені результати проведеного факторного аналізу мультиплікативно-адитивної моделі рентабельності діяльності підприємства. Для наочної інтерпретації зв'язку між факторами першого порядку, другого порядку та результуючим показником було сформовано алгоритм розрахунку факторного впливу (рис. 1).

Важливо відзначити, що на рентабельність діяльності підприємства здійснюють вплив чотири інтегровані комплексні фактори першого порядку і фактори другого порядку, які характеризують склад і структуру активної і пасивної частини балансу підприємства.

За результатами розрахунків рентабельність активів, маневреність власного капіталу, співвідношення необоротних і власних

Таблиця 2

Факторний вплив на рентабельність діяльності підприємства

	Фактори	Абсолютний вплив на рентабельність
I порядку	Коефіцієнт рентабельності активів	0,0159
	Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,0183
	Коефіцієнт співвідношення необоротних і власних коштів	0,0410
	Коефіцієнт завантаженості власного капіталу	-0,0052
II порядку	Коефіцієнт завантаженості зареєстрованого капіталу	0,0000
	Коефіцієнт завантаженості додаткового капіталу	-0,0042
	Коефіцієнт завантаженості нерозподіленого прибутку в чистій реалізації	-0,0010
	Коефіцієнт маневреності власного капіталу за запасами	-0,0001
	Коефіцієнт маневреності власного капіталу за дебіторською заборгованістю за продукцію, товари, роботи, послуги поточної	0,0081
	Коефіцієнт маневреності власного капіталу за дебіторською заборгованістю за розрахунками	-0,0002
	Коефіцієнт маневреності власного капіталу за грошовими коштами та їх еквівалентами	0,0104
	Коефіцієнт маневреності власного капіталу за іншими оборотними активами	0,0001
	Коефіцієнт співвідношення нематеріальних активів і власних коштів	0,0002
	Коефіцієнт співвідношення незавершених капітальних інвестицій і власних коштів	-0,0003
	Коефіцієнт співвідношення основних засобів і власних коштів	0,0252
	Коефіцієнт співвідношення інших фінансових інвестицій і власних коштів	0,0071
	Коефіцієнт співвідношення довгострокової дебіторської заборгованості і власних коштів	0,0001
	Коефіцієнт співвідношення відстрочених податкових активів	0,0088

коштів збільшують прибутковість діяльності, а саме на 0,0159, 0,0183 і 0,0410 відповідно. Зниження рентабельності діяльності підприємства на 0,0052 відбулося тільки за рахунок зміни оборотності власного капіталу. Рентабельність активів зростає в кінці періоду за рахунок росту самого прибутку підприємства. Щодо маневреності власного капіталу, то в кінці аналізованого періоду даний показник перевищує граничне значення і відповідно це вказало на неефективну структуру оборотних коштів. Співвідношення необоротних і власних коштів вказує на те, що необоротні активи в значній мірі фінансуються за рахунок довгострокових позик та кредитів.

Як видно з таблиці 2 і рисунка 2, для забезпечення позитивного впливу факторів першого порядку на рентабельність діяльності газопостачального підприємства, керівництву необхідно оптимізувати структуру активу та пасиву балансу.

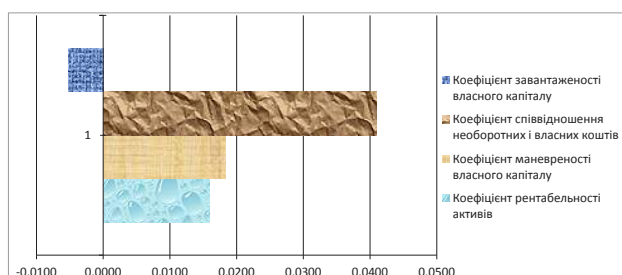

Рис. 2. Вплив факторів першого порядку на рентабельність

На наступному рисунку 3 відображений ступінь впливу на рентабельність діяльності підприємства факторів другого порядку.

Отже, факторний вплив показника завантаженості на рентабельність діяльності підприємства здійснюється за рахунок трьох факторів, ступінь їх впливу зображений на рисунку 3. Вагомий вплив фактора завантаженості власного капіталу на результуючий показник здійснюється через коефіцієнт завантаженості додаткового капіталу, а саме за рахунок даного показника завантаженість власного капіталу знизилася на 0,042, а за рахунок коефіцієнта завантаженості нерозподіленого прибутку на 0,010. Такий негативний вплив в основному пояснюється значним скороченням обсягу додаткового капіталу в кінці аналізованого періоду.

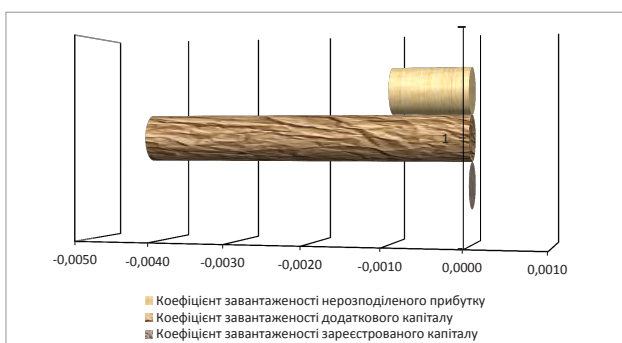

Рис. 3. Вплив факторів завантаженості власного капіталу другого порядку на рентабельність

Наступна група факторів другого порядку, яка здійснює вплив на рентабельність діяльності є показники співвідношення необоротних і власних коштів. Отримані результати наочно інтерпретовано на рисунку 4.

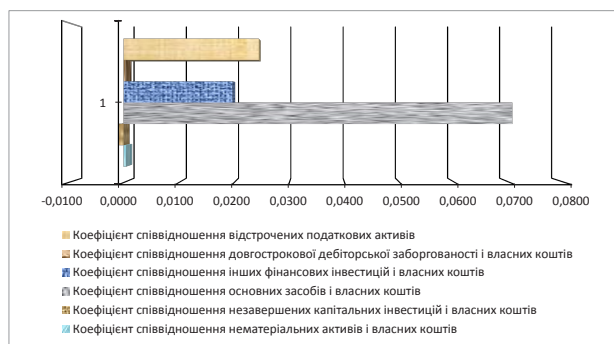

Рис. 4. Вплив факторів співвідношення необоротного і власного капіталу другого порядку на рентабельність

Як видно з таблиці 2 і рисунка 4, найвагоміший вплив на рентабельність діяльності підприємства здійснює коефіцієнт співвідношення основних засобів і власних коштів і відповідно даний фактор збільшив результуючий показник діяльності на 0,0252, наступним за вагомістю позитивного впливу є відповідно такі коефіцієнти: співвідношення відстрочених податкових активів – 0,0088, співвідношення інших фінансових інвестицій – 0,0071, нематеріальних активів – 0,0002 та співвідношення довгострокової дебіторської заборгованості – 0,0001. Єдиний негативний вплив на рентабельність діяльності підприємства здійснив показник співвідношення незавершених капітальних інвестицій і власних коштів.

Остання група факторів другого порядку, що здійснює вплив на рентабельність діяльності підприємства є показники маневреності. Ступінь їхнього впливу зображено на рисунку 5.

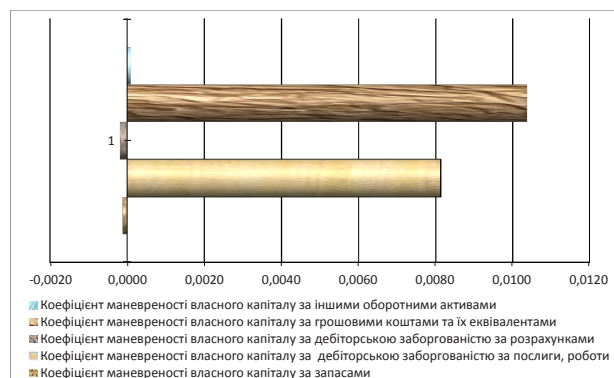

Рис. 5. Вплив факторів маневреності власного капіталу другого порядку на рентабельність

Отже, як видно з рисунка 5 і таблиці 2, найбільший вплив на показник маневреності власного капіталу здійснюють такі складові оборотних активів: дебіторська заборгованість за роботи і послуги та грошові кошти та еквіваленти. Зміна коефіцієнтів маневреності попередніх показників призвела до збільшення коефіцієнта маневреності на 0,0081 і 0,0104 відповідно. Саме ці складові оборотних активів були рушієм впливу на рентабельність діяльності. На 0,0001 і 0,0002 маневреність капіталу скоротилася за рахунок двох факторів коефіцієнта маневреності за запасами і запасів і коефіцієнта маневреності за дебіторською заборгованістю за розрахунками.

Висновки. Проведений факторний аналіз рентабельності типового газопостачального підприємства на основі формування мультиплікативно-адитивної

моделі свідчить про найбільший позитивний вплив показника співвідношення необоротних і власних коштів на досліджуваній показник. Зменшує рентабельність діяльності підприємства фактор завантаженості власного капіталу, що пов'язано зі зміною протягом досліджуваного періоду всіх складових даного фактора, а саме показника додаткового капіталу та нерозподіленого прибутку (і, відповідно, коефіцієнти їх завантаженості) скоротилися в кінці періоду. Тому підприємству важливо оптимізувати структуру власного капіталу. Щодо інших факторів, а саме рентабельності активів та маневреності власного капіталу, то також спостерігається їх позитивний вплив на збільшення показника рентабельності, проте, як показали результати аналізу, існують резерви їх покращення, що можуть бути реалізованими через нівелювання негативного впливу таких факторів другого порядку, як маневреність власного капіталу, дебіторської заборгованості за розрахунками, співвідношення незавершених капітальних інвестицій і власних коштів.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Державні підприємства в Україні: Огляд аналітичного звіту за період 2013 р. – 9 місяців 2014 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://reforms.in.ua/Content/download/Reforms/Public%20property/2013-2014_SOE%20Annual%20report_Presentation_Review.pdf.
2. Goral L.T. Ensuring the competitiveness of Ukraine's gas transit system in the context of innovation and investment development / L.T. Goral, O. Sergeev // *Journal of Financial Management and Accounting*, 2014. – № 2(1). – P. 23-33.
3. Гораль Л.Т. До розробки заходів підвищення конкурентоспроможності підприємства: метрологічний чинник / Л.Т. Гораль, І.В. Перевозова // *Метрологія та прилади: науково-виробничий журнал*. – 2014. – № 1(45). – С. 56-60.
4. Дзьоба О.Г. Організація і планування виробничо-комерційної діяльності: навчально-методичний комплекс / О.Г. Дзьоба, І.Б. Запужляк, Т. Б. Яськевич. – Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2012. – 120 с.
5. Данилюк М.О., Метешко І.М., Бережницька У.Б. та інші. Економічний аналіз : навчальний посібник / ІФНТУНГ. – Івано-Франківськ : Симфонія форте, 2010. – 228 с.
6. Кіндрацька Г.І. Економічний аналіз: теорія і практика : підручник / Г.І. Кіндрацька, М.С. Білик, А.Г. Загородній. – Л. : Магнолія Плюс, 2006. – 428 с. – (Вища освіта в Україні). – Бібліогр.: с. 423-426.
7. Чукаєва І.К. Паливний комплекс України: сучасний стан та перспективи розвитку : дис. д-ра екон. наук : 08.07.01 / НАН України ; Рада по вивченню продуктивних сил України. – К., 2006. – 444 с.
8. Економічний аналіз : навч. посібник / За ред. акад. НАНУ, проф. М.Г. Чумаченко. – 2-ге вид., доп. і перер. – К. : КНЕУ, 2003. – 556 с.
9. Особливості національного обліку газових мереж та плати за їх використання [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.dkrs.gov.ua/kru/uk/publish/article?art_id=36541&cat_id=36552/.

УДК 330.46

Пономаренко Т.В.

*кандидат економічних наук,
докторант кафедри обліку, аналізу, аудиту
та адміністрування підприємств ГМК
Криворізького національного університету*

КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ ВИДІВ ЕКОНОМІЧНОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

У статті систематизовано видові прояви економічної стійкості підприємства. Здійснено їх критичний аналіз. Акцентовано увагу на пріоритетності поточної та стратегічної стійкості у темпоральному аспекті та фінансової і екологічної – у функціональному. Поглиблено змістовне наповнення цих видів стійкості відповідно до здобутків сучасних управлінських концепцій. Обґрунтована доцільність введення у науковий обіг поняття «конститутивна стійкість».

Ключові слова: економічна стійкість, стратегічна стійкість, поточна стійкість, екологічна стійкість, фінансова стійкість, конститутивна стійкість.

Пономаренко Т.В. КОНЦЕПТУАЛИЗАЦИЯ ВИДОВ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ УСТОЙЧИВОСТИ ПРЕДПРИЯТИЯ

В статье систематизированы видовые проявления экономической устойчивости предприятия. Проведен их критический анализ. Акцентируется внимание на приоритетности текущей и стратегической устойчивости в темпоральном аспекте и финансовой и экологической – в функциональном. Углублено содержательное наполнение этих видов устойчивости согласно достижениям современных управленческих концепций. Обоснована целесообразность введения в научный оборот понятия «конститутивная устойчивость».

Ключевые слова: экономическая устойчивость, стратегическая устойчивость, текущая устойчивость, экологическая устойчивость, финансовая устойчивость, конститутивная устойчивость.

Ponomarenko T.V. CONCEPTUALIZING THE ENTERPRISE ECONOMIC STABILITY

In the paper the specific manifestations of economic viability. Is carried out their critical analysis. The attention to current priority and strategic stability in terms of temporal and financial and ecological – functionally. Profound substance of these types of stability according to the achievements of modern management concepts. The expediency of scientific research of the concept of «constitutive resistance».

Keywords: economic stability, strategic stability, current stability, environmental stability, financial stability, constitutive resistance.

Постановка проблеми. Реакція підприємства на перманентні флуктуації середовища його функціонування визначається імплементацією емерджентного управлінського інструментарію формування

унікальної комбінації ресурсів та динамічної відповідності організаційних, функціональних та структурних параметрів системи, яка забезпечує його стійку результативну діяльність в турбулентних умовах.